

دکتر جهانگیر پرهمت، عضو هیئت علمی پژوهشکده حفاظت خاک و آبخیزداری:

هر ایرانی هر روز ۱۰ لیتر بیشتر از دیگر مردم دنیا آب مصرف می‌کند

محبوبه قربانی

متوسط سرانه مصرف آب در بعضی از شهرها از جمله کلانشهر تهران به بیش از ۵۰ لیتر در شبانه‌روز رسیده و این در حالی است که متوسط سرانه مصرف در دنیا ۱۴۰ لیتر در شبانه‌روز است و ما حداقل ۱۱۰ لیتر بیشتر مصرف می‌کنیم.

اعلام این رقم از سوی دکتر جهانگیر پرهمت، عضو هیئت علمی پژوهشکده خاک و آبخیزداری و عضو هیئت مدیره انجمن علمی سطوح آبیگر باران، بسیار نگران‌کننده است و می‌طلبد همه شهروندان برای جلوگیری از اسراف آب همت کنند و مانع هدررفت این سرمایه باارزش شوند. بنا بر تعریف، مسئولیت اجتماعی یعنی فرد به عنوان عضوی از جامعه، مشارکت فعالانه دارد و نسبت به مشکلات و معضلات بی‌تفاوت نیست و در تغییرات و بهبود شرایط می‌تواند سهمیم باشد. این مشارکت از شرکت در پاک‌سازی محیط زیست تا کمک نقدی یا

تفاوت‌گو
نیره ساری

نعیمه مونسى، کارشناس رسانه:

«بابا برقی» را برای نسل‌های جدید به‌روز کنیم

یک فضای مجازی صرف نیست، اکثر جامعه ایرانی به صورت جدی در این فضا حضور دارند و هر مخاطبی که یک ویدئوی آموزشی صرفه‌جویی در این فضا ببیند و تحت تأثیر قرار بگیرد، فرهنگ‌سازی ایجاد شده است، پس این فضا را نباید دست‌کم گرفت و باید تمرکز جدی‌تری بر این فضا داشت.

■ برای صرفه‌جویی ابتکار به خرج دهیم

مونسى با بیان اینکه باید مقوله فرهنگ‌سازی و استفاده از ابتکارات برای صرفه‌جویی را جدی گرفت چراکه منابع

نسل ما قطعاً تبلیغ‌های بابا برقی را در ذهن دارد و هیچ‌گاه از یادمان نمی‌رود و آهنگ و متن آن با شعار «هرگز نشه فراموش، لامپ اضافی خاموش» در ناخودآگاه ما ثبت شده است، اما برای نسل‌های بعد چه چیزی تولید شده که با آن همخوانی‌کنند و در ناخودآگاه‌شان ثبت شود؟ آیا در شبکه‌های اجتماعی که نسل‌های جدید در آن حضور بیش‌تری دارند، توانسته‌ایم توصیه‌های آموزشی را با شیوه‌ای جذاب ارائه دهیم تا این محتواها ترند شوند؟

یک کارشناس رسانه می‌گوید: روابط عمومی شرکت‌های مصری مثل برق، آب و گاز باید به‌روز باشند و آموزش‌های خود را به پیامک و زیرنویس تلویزیونی محدود نکنند و هر جا لازم است با شیوه‌های جذاب و نوین آموزش دهند. انیمیشن، کلیپ‌های تصویری، شرکت در چالش‌های وایرال، تولید بازی‌های رایانه‌ای، ایجاد کارزارها و حتی ابداع چالش‌های صرفه‌جویی در شبکه‌های اجتماعی قطعاً می‌تواند فرهنگ‌سازی مؤثری ایجاد کند.

■ ■ ■

نعیمه مونسى، کارشناس رسانه در مورد نقش خانواده در پیامک‌های این روزها پس‌از زیرنویس تلویزیون می‌تواند یک از ارکان اصلی فرهنگ است و در کنار مدرسه، رسانه و جامعه از محورهای اصلی فرهنگ‌سازی به شمار می‌رود. اگر در هر خانواده‌ای پدر و مادر فرهنگ صرفه‌جویی را به صورت عملی به نسل بعد از خود انتقال دهند، می‌توان گفت نیمی از راه را رفته‌ایم و پس از آن نقش نهادهای آموزشی و رسانه‌ها صرفاً یادآوری خواهد بود.

وی می‌افزاید: توصیه‌های آموزشی و مصداقی مثل همین پیامک‌های این روزها پس‌از زیرنویس تلویزیون می‌تواند یک فرهنگ‌سازی آنی و موقتی ایجاد کند و با تلنگری، مخاطب را به واکنش لحظه‌ای وادارد، اما نمی‌توان از آن نقش فرهنگ‌سازی طولانی‌مدتی انتظار داشت، چراکه وقتی به صورت لحظه‌ای، پیامی کوتاه‌مدت هشدار صورت گیرد، باید انتظار داشت واکنش مخاطب هم لحظه‌ای باشد، اما اگر یک ویدئو و تبلیغ تصویری طولانی‌تری تولید شود، بیشتر در ذهن‌ها حک می‌شود. مثلاً نسل ما قطعاً تبلیغ‌های بابا برقی را در ذهن دارد و هیچ‌گاه از یادمان نمی‌رود و آهنگ و متن آن با شعار «هرگز نشه فراموش، لامپ اضافی خاموش» در ناخودآگاه ما ثبت شده است، اما برای نسل‌های بعد چه چیزی تولید شده که با آن همخوانی‌کنند و در ناخودآگاه‌شان ثبت شود؟ آیا در شبکه‌های اجتماعی که نسل‌های جدید در آن حضور بیش‌تری دارند، توانسته‌ایم توصیه‌های آموزشی را با شیوه‌ای جذاب ارائه دهیم تا این محتواها ترند شوند؟ پاسخ روشن است، خیر.

■ شرکت‌های توزیع انرژی به‌روز باشند

وی ادامه می‌دهد: روابط عمومی شرکت‌های توزیع انرژی مثل برق، آب و گاز باید به‌روز باشند و آموزش‌های خود را به پیامک و زیرنویس تلویزیون محدود نکنند، بلکه باید با شیوه‌های جذاب و نوین آموزش دهند. انیمیشن، کلیپ‌های تصویری، شرکت در چالش‌های وایرال، تولید بازی‌های رایانه‌ای، ایجاد کارزارها و حتی ابداع چالش‌های صرفه‌جویی در شبکه‌های اجتماعی قطعاً می‌تواند فرهنگ‌سازی مؤثری ایجاد کند. فضای مجازی فقط

مدیرمسئول: محمد جواد اخوان
سرمدیر: غلامرضا صادقیان
دبیر ویژه‌نامه: حسین گل‌محمدی
همکاران تحریریه: نیره ساری، نیره محمودی
محبوبه قربانی
چاپ: همشهری

کاشانه

نیست چراکه نمی‌توان آب خوردن را تعطیل کرد، بلکه همانطور که در پاسخ سؤال قبلی اشاره شد، باید مسئولیت‌پذیری اجتماعی را تقویت کرد که مهم‌ترین راهکار اصولی آموزش و ارتقای فرهنگ عمومی در جامعه است. همه باید به درکی عمیق نسبت به زبان‌های اسراف آب برسند و از بحران‌های پیش‌رو آگاه باشند. تذکر و آموزش مقدم بر تنبیه است.

چه توصیه‌های آموزشی و نکات کاربردی برای صرفه‌جویی از این منابع و استفاده درست در محیط‌های کاری و منازل دارید؟

نخست باید آموزش عمومی حتی در مدارس ابتدایی شروع شود تا ذهن پاک بچه‌ها نسبت به مسائل مشترک، بحران‌های مشترک و وظایف عمومی مشترک آمادگی لازم را پیدا کند. آموزش خانه‌به‌خانه، ساخت فیلم‌های آموزشی و ارسال در نرم‌افزارهای پیام‌رسان داخلی یا ملی باید شروع شود. تنبیه و جریمه به عنوان آخرین موضوع باید اتخاذ شود نه اولین موضوع در بستر رسانه ملی، تولید و نمایش بسته‌های آموزشی برای نحوه صرفه‌جویی آب می‌توانند دارای کارایی خوبی باشند و حتی اصلاح ضوابط و آیین‌نامه‌های تأسیسات آب در منازل باید مورد بازنگری قرار گیرد.

نمادسازی‌هایی مثل بابا برقی آنچنان که باید و شاید موفق نبود، به نظر شما نقش رسانه‌ها به ویژه رسانه ملی در آموزش مستمر و کاربردی فرهنگ مصرف و صرفه‌جویی چیست؟

هر تغییری نخست نیاز به بسترسازی دارد و دوم اینکه باید ابزار آن فراهم باشد. برای یک موضوع آموزشی اول باید جامعه هدف تعیین و سپس روش آموزش برای آن جامعه به صورت فراگیر تأمین شود. اگر برای موضوعی روش طوری باشد که به عنوان مثال بیشتر از ۳۰ درصد جامعه هدف را دربرنگیرد، نباید انتظار معجزه داشت. ایراد خیلی از روش‌های آموزشی از جمله نامه‌ای که اشاره کردید به این خاطر است که باز منظر محتوایی جامعه هدف را پوشش نمی‌دهد یا زمان و مکان انتشار آن مناسب نیست. برای رسانه ملی هم دقیقاً همین موضوع مصداق دارد. آیا برنامه رسانه ملی برای همه منتشر یا منتقل می‌شود؟ موضوعی که باید آموزش چهره‌به‌چهره باشد یا آموزشی که به صورت یک گفت‌وگو چنددقیقه‌ای از تلویزیون پخش می‌شود، خیلی متفاوت است.

در آخر بفرمایید چگونه می‌توان از تکنولوژی‌های امروزی برای کاهش مصرف آب، برق و غیره بهره جست؟

ابزار کار که قبلاً اشاره شد، همان تکنولوژی است. فناوری نرم یعنی آماده کردن ذهن‌ها با بسته‌های آموزشی در بستر فضای مجازی به شرط متناسب‌بودن آن و انتقال به جامعه هدف نیز یکی از ابزارهای کار است. تغییر و اصلاح این‌نم نه ساختمان و اضافه کردن تأسیساتی که موجب صرفه‌جویی در مصرف آب پاک می‌شود، تغییر شیرهای آب و تبدیل به شیرهای هوشمند و کنترل هوشمند مصرف آب در منازل از جمله تکنولوژی‌های مختلفی هستند که در کاهش مصرف آب یا به بیانی دیگر در مصرف بهینه آب مؤثرند.

راه حل صرفه‌جویی تعطیل‌کردن و قطع‌کردن نیست چراکه نمی‌توان آب خوردن را تعطیل کرد، بلکه باید مسئولیت‌پذیری اجتماعی را تقویت کرد که مهم‌ترین راهکار اصولی آموزش و ارتقای فرهنگ عمومی در جامعه است. همه باید به درکی عمیق نسبت به زبان‌های اسراف آب برسند و از بحران‌های پیش‌رو آگاه باشند. تذکر و آموزش مقدم بر تنبیه است

جدای از تدابیر مسئولان برای حفظ ذخایر منابع طبیعی اما از نقش خانواده‌ها به عنوان محوری‌ترین کانون تربیتی نمی‌توان غفلت کرد، بفرمایید در صورت استفاده ناصحیح و اسراف در منابعی مانند آب و برق، در منازل و محیط‌های کاری، نسل‌های آینده با چه مصائب و مشکلاتی روبه‌رو خواهند شد؟

به نظر من فرزندان را باید از کوچکی آموزش داد؛ آموزش مسئولیت‌پذیری اجتماعی که در مقابل مسائل مهم بی‌تفاوت نباشند. آنها از کودکی باید یاد بگیرند امانتدار منابع طبیعی باشند، باید بدانند این منابع یک روزه به دست نیامده است که یک روزه از دست برود. تخریب منابع طبیعی و از جمله آب یعنی از بین بردن سرمایه نسل امروز و فردا! تخریب سرزمین، از بین رفتن آبخوان‌ها، از دست رفتن کیفیت منابع آب، یعنی از دست دادن پس‌انداز میلیون‌ها سال که ما باید از آن حفاظت کنیم.

یکی از منابع پراهمیت با توجه به کمبود بارش‌های چند ساله در کشور، آب است. مصرف سرانه این سرمایه حیاتی به‌ازای هر نفر در شبانه‌روز چقدر است؟ به نظر شما راه حل صرفه‌جویی آن قطع کردن است یا باید راهکارهای اصولی‌تری پیدا کرد؟

امروزه بر اساس گزارش آبنای کشور، متوسط سرانه مصرف آب به بیش از ۵۰ لیتر در شبانه‌روز در بعضی از شهرها از جمله کلانشهر تهران رسیده است. این در حالی است که متوسط مصرف در دنیا ۱۴۰ لیتر در شبانه‌رو یعنی ۱۰ لیتر کمتر است. در پاسخ به این سؤال باید گفت راه‌حل صرفه‌جویی تعطیل‌کردن و قطع کردن

حجت‌الاسلام مهدی شریعتی تبار، کارشناس مذهبی:

هدر دادن انرژی ظلم آشکار در حق دیگران است

اگر ما بیشتر از حد و نیاز خودمان از کالاها و امکانات استفاده کنیم و استفاده بهینه نداشته باشیم، باعث می‌شود یک عده در تنگنا قرار بگیرند و همین ظلم به دیگران و نسل‌های بعدی است. نعمت را باید در جهت درست و نیاز استفاده کنیم، اما با مصرف بد آش به منابع می‌زنیم و اسراف می‌کنیم

فضای خانواده و فرزندان، تربیت‌پذیری بهتری دارند که در این راستا فرهنگ صرفه‌جویی می‌تواند مثرتر واقع شود. این موضوع بین اعضای خانواده باید مهم‌ارزیابی و فرهنگ مصرف درست و بهینه مصرف کردن، آموزش داده شود و با رفتار و عملکرد خودمان امیدوار باشیم که کودکان نیز رفتار ما را الگو قرار دهند.

این کارشناس مذهبی در خاتمه می‌گوید: در تعالیم دینی ما بسیار به صرفه‌جویی تأکید شده است و امیدواریم خانواده‌ها و آموزش‌وپرورش و مراکزی که با کودکان سروکار دارند، کاری نکنند نسل بعد از هفت بد مصرفی‌بودن دور شود و بتواند از نعمت‌های خود استفاده خوب و بهینه داشته باشد. لازم است از منابع انرژی بد مصرف نکنیم و به‌روری کافی را داشته باشیم.